
[2014-10 i 12-RE](#)

CAUSA 2014-10 i 12-RE

(Ribera Sànchez i altres c/ Principat d'Andorra)

Sentència del Tribunal Constitucional del 13-6-2014 relativa al recurs d'empara 2014-10 i 12-RE

Números de registre: 149-2014 i 151-2014. Recursos d'empara

Sentència del 13 de juny del 2014

BOPA núm. 37, del 25 de juny del 2014

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 25 de març del 2014, per la representació processal dels Srs. Josep Joan Ribera Sànchez i Corina Mestre Teixidor, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra les dilacions indegudes que s'han produït i que encara es produeixen en les actuacions F-0031-2/2010 (fallida Istarka, SL) que tenen lloc davant la Secció Civil de la Batllia i atès que demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs d'empara i que declari la vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 25 de març del 2014, per la representació processal del Sr. Pere Murcia López, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra les dilacions indegudes que s'han produït i que encara es produeixen en les actuacions EX-0110-6/2001 que tenen lloc davant la Secció Civil de la Batllia i atès que demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs d'empara i que declari la vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 24 d'abril del 2014 presentat en relació amb la causa 2014-10-RE;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 24 d'abril del 2014 presentat en relació amb la causa

2014-12-RE;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 5 de maig del 2014, que va acumular les causes 2014-10-RE i 2014-12-RE en una de sola i que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, la causa 2014-10 i 12-RE;

Vistos els escrits d'al·legacions presentats, el 14 de maig del 2014, per la representació processal dels Srs. Josep Joan Ribera Sànchez i Corina Mestre Teixidor, i del Sr. Pere Murcia López;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 20 de maig del 2014, per la representació processal de la societat Taller Lladós, SL;

Vist que la representació processal de la societat Istarka, SL no ha presentat cap escrit d'al·legacions;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pierre Subra de Bieusses;

Antecedents

Primer

Quant a la causa 2014-10-RE:

A finals del 2009, el Sr. Josep Joan Ribera Sànchez i la Sra. Corina Mestre Teixidor van presentar un escrit mitjançant el qual sol·licitaven tant la cessació de pagaments de la societat Istarka, SL, com la seva extensió al Sr. Juan Eugenio Capdevila Guarro, administrador de la mateixa.

El 26 d'abril del 2011, la societat Istarka, SL va ser declarada en cessació de pagaments i fallida i es van nomenar dos administradors judicials d'aquesta fallida. (L'aute va ser publicat al BOPA el 2 de maig del 2011).

El darrer escrit presentat per aquesta part en què es demana la prossecució de les actuacions data del mes de maig del 2013. Ni l'administrador judicial, ni la Secció Civil del Tribunal de Batlles s'han pronunciat.

Per aquest motiu, el 25 de març del 2014, la representació processal dels Srs. Josep Joan Ribera Sànchez i Corina Mestre Teixidor, va interposar un recurs d'empara contra les dilacions indegudes que s'han produït i que encara es produeixen en aquestes actuacions (fallida Istarka, SL) que tenen lloc davant la Secció Civil de la Batllia.

Es demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs d'empara i que declari la vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

El 24 d'abril del 2014, el Ministeri Fiscal va presentar un informe mitjançant el qual demana la

inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara, perquè no contempla satisfactòriament els requisits formals per a la seva admissió, ja que els recurrents no han esgotat la via judicial prèvia en defensa del dret presumptament vulnerat (art. 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional) pel fet de no haver presentat un incident de nul·litat d'actuacions davant la Secció Civil de la Batllia, mitjançant el qual hagués pogut trobar la reconducció i la reposició de la vulneració al·legada.

Subsidiàriament, cas que el Tribunal Constitucional, considerés aquesta interpretació excessivament formalista, de les actuacions es desprèn que d'ençà d'un aute dictat el 24 de juliol del 2013 en què es nomenava un nou administrador judicial, que no consta com a notificat a la part recurrent, no s'ha dut a terme cap altra diligència judicial malgrat els insistiments de la representació processal dels recurrents.

Atesa la naturalesa i la complexitat del procés i l'actitud de la part recurrent posades en relació amb la inactivitat processal de la Batllia convé considerar l'existència de dilacions indegudes en aquesta causa per tal com s'acompleixen els requisits establerts tant per la jurisprudència del Tribunal Constitucional, com pel Tribunal Europeu dels Drets Humans.

Segon

Quant a la causa 2014-12-RE:

El 5 de desembre del 2005, la Secció Civil de la Batllia va dictar una providència d'execució d'una sentència mitjançant la qual es requeria a la societat Taller Lladós, SL el pagament de la quantitat de 163.390,90 €, deguda al Sr. Pere Murcia López.

La societat esmentada va presentar un incident d'execució contra aquesta providència.

La representació processal del Sr. Pere Murcia López ha presentat, sense èxit, diversos escrits en què sol·licita l'activitat de la Batllia.

Per aquest motiu, el 25 de març del 2014, la representació processal del Sr. Pere Murcia López, va interposar un recurs d'empara contra les dilacions indegudes que s'han produït i que encara es produeixen en les actuacions EX-0110-6/2001 que tenen lloc davant la Secció Civil de la Batllia.

Demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs d'empara i que declari la vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

El 24 d'abril del 2014, el Ministeri Fiscal va presentar un informe mitjançant el qual demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara perquè no contempla satisfactòriament els requisits formals per a la seva admissió, ja que el recurrent no ha esgotat la via judicial prèvia en defensa del dret presumptament vulnerat (art. 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional) pel fet de no haver presentat un incident de nul·litat d'actuacions davant la Secció Civil de la Batllia, mitjançant el qual hagués pogut trobar la reconducció i la reposició de la vulneració al·legada.

Subsidiàriament, cas que el Tribunal Constitucional, considerés aquesta interpretació excessivament formalista, de les actuacions es desprèn que d'ençà l'escrit de conclusions presentat el 5 de maig del 2010 en el marc de l'incident d'execució i malgrat que s'han presentat diversos escrits d'insistiment, aquest incident no ha estat resolt fins al 2 d'abril del 2014, mitjançant un aute de la mateixa data.

Atesa la naturalesa i la complexitat del procés i l'actitud de la part recurrent posades en relació amb la inactivitat processal de la Batllia convé considerar l'existència de dilacions indegudes en aquesta causa per tal com s'acompleixen els requisits establerts tant per la jurisprudència del Tribunal Constitucional, com pel Tribunal Europeu dels Drets Humans.

Tercer

El 5 de maig del 2014, el Tribunal Constitucional va acordar acumular els recursos d'empara 2014-10-RE i 2014-12-RE, va admetre a tràmit aquesta causa, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a les parts per tal que presentessin les al·legacions que estimessin pertinents.

Quart

El 14 de maig del 2014, la representació processal dels Srs. Josep Joan Ribera Sànchez i Corina Mestre Teixidor i del Sr. Pere Murcia López va presentar els seus escrits d'al·legacions respectius en què manifesta que la via ordinària per tal de sol·licitar l'empara és clara, tanmateix hi ha una excepció pel cas de les dilacions indegudes en què la inactivitat de la jurisdicció ordinària comporta que l'administrat tan sols pugui insistir i, posteriorment, si aquesta inactivitat persisteix, demanar l'empara directament.

Cinquè

El 20 de maig del 2014, la representació processal de la societat Taller Lladós, SL va presentar un escrit d'al·legacions en què s'adhereix a l'informe del Ministeri Fiscal pel que fa al fet que el recurs d'empara no aconsegueix els requisits formals per a la seva admissió a tràmit.

Afegeix que la dilació denunciada ha quedat definitivament subsanada, ja que el 2 d'abril del 2014 la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual resolva definitivament l'incident d'execució presentat per aquesta part.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi el recurs d'empara presentat pel Sr. Pere Murcia López.

Sisè

La representació processal de la societat Istarka, SL va deixar escolar el termini atorgat per presentar al·legacions.

Setè

El 2 de juny del 2014, el Ministeri Fiscal, el 10 de juny del mateix any, la representació processal de la societat Taller Lladós, SL, i, el 12 de juny també del mateix any, la representació processal dels Srs. Josep Joan Ribera Sànchez, Corina Mestre Teixidor i Pere Murcia López van presentar els seus escrits de conclusions en què reproduïxen les al·legacions i els arguments continguts en els seus

escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

Per cada una d'aquestes causes podem observar, tal com també ho fa el Ministeri Fiscal, que no s'acompleix plenament l'exigència de l'esgotament de la via ordinària, en la mesura en què no es va formular de manera prèvia un incident de nul·litat d'actuacions contra l'omissió per part de la Batllia de contestar els insistiments d'activitat formulats.

Tanmateix, com ho destaca igualment el Ministeri Fiscal, "*la interpretació quant a la necessitat de formular incident de nul·litat contra la ommissió en la contesta als insistiments formulats*" podria considerar-se com a excessivament formalista.

Efectivament, és possible i és de desitjar no conformar-se amb una interpretació excessivament formalista per tal d'aconseguir una protecció més eficaç, ja que seria més ràpida, del dret constitucional afectat. Això seria encara més cert si la vulneració del dret constitucional al·legada es confirmés, ja que aquesta vulneració procediria d'unes "*dilacions indegudes*" imputables a la jurisdicció ordinària i, per consegüent, a la seva lentitud excessiva.

Per tant, hem de concloure a l'admissibilitat a tràmit d'aquests recursos d'empara, recursos que, com es desprèn dels antecedents que acabem d'exposar, presenten unes característiques molt comparables de manera que és oportú acumular per tal de pronunciar-se mitjançant una única decisió.

Segon

En aquestes dues causes, els recurrents respectius fonamenten el seu recurs d'empara en un mateix motiu, és a dir, en unes "*dilacions indegudes*" de la jurisdicció ordinària, o, altrament dit, en la vulneració del seu dret constitucional a un procés de durada raonable.

Aquesta qüestió de les "*dilacions indegudes*" o del "*procés de durada raonable*" ha donat lloc, des de fa temps, a una jurisprudència clarament establerta i que s'aplica perfectament als dos casos aquí examinats.

A tall d'exemple, la sentència del 25 de maig del 2007, recaiguda en la causa 2007-2-RE és particularment il·lustrativa de la posició del Tribunal Constitucional en aquesta matèria.

Atesa la correspondència perfecta entre la causa que va dur a aquella decisió i les causes que ara hem d'examinar, convé seguidament recordar la motivació essencial d'aquella sentència.

El Tribunal Constitucional havia de pronunciar-se en relació amb un recurs que adduïa "*una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució*" i havia de determinar si "*durant la tramitació de la causa per part de la jurisdicció ordinària (...) s'ha produït una dilació indeguda imputable al funcionament de l'Administració de la*

Justícia". Aquest Tribunal Constitucional es va fonamentar essencialment en els motius següents: "D'acord amb la doctrina ja assentada en casos anteriors, el Tribunal Constitucional considera que l'article 10 de la Constitució ha d'interpretar-se tenint en compte l'article 6 del Conveni europeu dels drets humans, ja que aquest Conveni forma part de l'ordenament jurídic andorrà, de conformitat amb l'article 3.4 de la Constitució, tot i que no és una norma constitucional i, per tant, no pot ser aplicada per aquest Tribunal tal com es va declarar en el fonament primer de la sentència del 12 de maig del 2000 (causa 2000-3-RE), però sí que val com a element d'interpretació. I, d'altra banda, en altres ocasions, fins i tot, s'ha tingut en compte la jurisprudència sobre l'article 6 esmentat construïda pel Tribunal Europeu dels Drets Humans (p. ex. fonament jurídic tercer de la sentència del 14 de març del 2001, causa 2000-17-RE).

En aquesta sentència, el Tribunal Constitucional va declarar: "El dret a un judici de durada raonable es formula constitucionalment com un concepte jurídic indeterminat, perquè el seu contingut (la durada "raonable" del procés) no està prefixat ni en termes temporals (durada) ni amb cànons precisos i determinats ("raonabilitat de la durada"). Ara bé, com es va dir, aleshores, convé fixar uns criteris generals que, adaptant-se a la peculiaritat del cas concret, han de permetre obtenir aquest judici de "raonabilitat" que la Constitució exigeix per tal d'emparar un bé jurídic consistent en l'obtenció d'una justícia prompta i eficaç.

Per a la formulació d'aquests criteris pot ser útil l'abundant i constant jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans sobre la fórmula idèntica de l'article 6 de la Convenció, fórmula que és a l'origen la que va ser utilitzada pel constituent andorrà l'any 1993. Per consegüent, com ja es va apuntar en la sentència esmentada del 2001, hem d'assenyalar que la complexitat de l'assumpte sotmès a judici, la conducta dels litigants i la mateixa actitud dels poders públics, entre els quals la de la justícia, són els criteris que cal tenir en compte per determinar, en cada cas, si la durada del procés és raonable o no. I s'ha de prendre com a punt de referència tot el procés, des del començament fins a l'acabament (p. ex. STEDH del 29 de maig de 1986), incloent-hi fins i tot la determinació de les costes (STEDH del 23 de setembre de 1997), i també cal prestar una atenció especial a la suspensió injustificada de l'execució (STEDH del 28 de juliol de 1999), ja que és l'execució de la sentència la que en darrer terme satisfà la pretensió del recurrent."

Si ara examinem les dues causes actuals en relació amb les crítiques que acabem d'exposar, s'ha de constatar que:

- en primer lloc, cap d'aquestes causes sembla haver presentat una complexitat particular.

Pel que fa a la primera (causa 2014-10-RE) es tracta d'un cas clàssic de cessació de pagaments i de fallida en què res indica que hagi plantejat dificultats particulars.

Pel que fa a la segona (2014-12-RE), es tracta d'una reclamació de quantitat banal en què tampoc s'han presentat dificultats complexes. L'execució de la sentència que té l'autoritat de la cosa jutjada precisava de manera expressa l'import degut que havia de ser abonat pel deutor.

- en segon lloc, res indica que en el decurs de les instàncies iniciades a la seva iniciativa "la conducta processal" dels demandants no hagi estat correcta, ni que aquests hagin estat passius o negligents, ja que tant en un cas com en l'altre van utilitzar la via de la denúncia i de manera més concreta, quatre escrits pel que fa a la causa 2014-12-RE.

- en tercer lloc, per contra, no s'acaba d'entendre què podria justificar que en un simple assumpte de cessació de pagaments i de fallida (2014-10-RE) iniciat per una primera demanda datada del mes de desembre del 2009, seguit d'una segona demanda formulada el mes de maig del 2013, no hi hagi encara cap resposta a l'abril de l'any següent;

i què podria justificar en la causa 2014-12-RE, que malgrat quatre "*insistiments*" del demandant, un incident d'execució relatiu a la decisió d'execució del 5 de desembre del 2005, estès pendent de resolució el mes de març del 2014. Si bé l'informe del Ministeri Fiscal, com també ho fa l'escrit de la contrapart, precisen que aquest incident va ser resolt mitjançant un aute de la Batllia del 2 d'abril del 2014, cal destacar aquí, d'acord amb la jurisprudència d'aquest Tribunal (sentència del 12 de novembre del 2007, recaiguda en la causa 2007-16 i 22-RE) que el fet que la Batllia, amb posterioritat a la presentació del recurs d'empara, hagi dictat finalment la resolució corresponent, no repara la dilació ja produïda. La vulneració ha deixat de produir-se, però aquella que ja s'ha produït no queda sanada o reparada per la resolució tardana.

En aquestes condicions, atesa l'absència de complexitat jurídica especial de les qüestions plantejades a la jurisdicció ordinària i de la conducta processal correcta dels recurrents i atès que a manca de justificacions perceptibles, convé declarar l'existència d'unes dilacions indegudes de la jurisdicció ordinària tant en una causa com en l'altra i, per consegüent, s'ha de declarar la vulneració del dret a una durada raonable del procés, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Declarar que s'ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

Segon

Atorgar l'empara sol·licitada als Srs. Josep Joan Ribera Sànchez i Corina Mestre Teixidor i al Sr. Pere Murcia López.

Tercer

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels Srs.

Josep Joan Ribera Sánchez i Corina Mestre Teixidor, a la representació processal de la societat Istarka, SL, a la representació processal del Sr. Pere Murcia López, a la representació processal de la societat Taller Lladós, SL, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 13 de juny del 2014.

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
President Vicepresidenta

Laurence Burgorgue-Larsen

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat